САМОСТІЙНА УКРАЇНА

ЛИСТОПАД — ГРУДЕНЬ, 1972

INDEPENDENT UKRAINE

ЧІКАГО — НЬЮ-ЙОРК

«САМОСТІЙНА УКРАЇНА»
Видає Видавнича Спілка в Чікаго
Орган Центральної Управи ОДВУ
Головний Редактор Михайло Панасюк
Річна пенедплата 6 дол., окреме число 75 центів

INDEPENDENT UKRAINE
Edited by
Organization for the Rebirth of Ukraine
Published by
Ukrainian American Publishing Co., Inc.
2315 W. Chicago Ave. ,Chicago, Ill., 60622
Yearly subscription $6, single copy 75 cents

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД
«САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ »
ЗЛОЖИЛИ ПО КІНЕЦЬ 1972 РОКУ:

Степан Коцюба 10 дол., інж. Василь Нагірняк — 8, д-р Дмитро Павлишин 8, О. Бойко 4, д-р Юрій Городиловський 4, М. Байрак 3, Г. О. Кузів 3, М. Мигович 3, П. Гайва 2.50, В. Плавюк 2.50, інсп. І. Білоус 2, Т. Лушпинський 2, М. Шиян 2, В. Мудрий 1, Д. Галущак 1.

Щиро дякуємо!

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

РІК XXIV ЛИСТОПАД — ГРУДЕНЬ, 1972 Ч. 11-12 (251-252)

ВІЧНЕ НАРОДЖЕННЯ ПРАВДИ

Ми знов на порозі святкування народження Христа-Спасителя і відзначення нового календарного року.

Наші душі наповнюються новою радістю, наші серця новою любов'ю, бо свято народження Христа-Сина Божого приносить нам вічну правду — правду перемоги справедливости в світі й віру, що й ми, українці, будемо нероздільною частиною тієї правди.

Цьогорічне свято Різдва Христового має особливе значення для нас: там, на рідних землях,підносить мужньо свою голову новий господар своєї споконвічної, Богом даної йому землі й рішучо змагається за право бути єдиним і незаперечним володарем цієї української землі. Нова, молода генерація українців в Україні, позбавлена страху й з вірою в серці, що ніяка фізична сила не «скує душі живої», не вб'є в українській людині духа свободи й справедливости для всіх, не вб'є в ній ідеї бути єдиним господарем на власній українській землі, — кличе і завзиває всіх нас стати, хоч символічно, рам'я в рам'я з ним і з вірою в перемогу правди і свободи, боротися за Державне Відродження України.

Тому цьогорічне свято Народження Христа-Спасителя накладає на нас додаткові, більші і благородніші обов'язки та завдання. Наша ОДВУ, яка вже понад сорок років тому підняла прапор ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРА-

ЇНИ й гідно змагається під цим прапором, за повну свободу української нації, має в цю пору чи не особливо відповідальне, святе й почесне завдання бути тут на еміґрації, у перших рядах цього чи не останнього в нашій історії змагання за свободу України.

І ми віримо, що так ми, як організація, як і кожний з нас особисто, виконаємо наше завдання на службі України без вагань і до кінця.

В боротьбі за державне відродження України — з нами Бог і Його свята Правда.

Христос Народився!

Детройт, грудень 1972 р.

Центральна Управа ОДВУ

Олесь Бабій

А СЬОГОДНІ В ТЮРМІ КОЛЯДУЄ ДЕСЬ ВІН...

На дрімаючий садок сипле, сиплеться сніг,
Білий килим застелює стежку,
На побитих шибках, у маленькім вікні
Дід мороз померéжав мережку.

У хатині, під ніч, коло хліба, куті,
Свічки дві блимнули на обрусі, —
Прошептавши тихцем ті молитви святі,
Батько мовив до матусі:

— Ще торік Вечір-свят святкував з нами син,
І колядку співав тут із нами,
А сьогодні в тюрмі колядує десь він...
Може нині залився сльозами...

А матуся мовчить і глядить в далечінь,
Тільки погляд без слова говорить,
Скільки в серці її і журби і терпінь,
Як поранило душу їй горе.

Втерла мати сльозу, що скотилась лицем,
Засвітила за сина ще свічку;
А поклавши її, запиталась тихцем,
— Чи в тюрмі колядують ту нічку?

А старий задрижав, а старий затремтів,
І сказав, що й не вчула мати:
— У тюрмі не дзвенить ані сміх ані спів...
Там не вільно ніколи співати...

І спитала вона: — Чи в Різдвяну цю ніч
Син в кайданах, як все, як щоднини ?
А старий втер сльозу із утомлених віч,
Не озвався ні словом єдиним...

Він глядів і мовчав, говорити не міг,
Сніп пшеничний поклав під стіною
А матуся в вікно все дивилась на сніг...
І хитала в журбі головою...

Так дивилась на сніг, що вдаряв об шибки...
Наче ждала когось, вижидала;
І чомусь з рук її, вже старечих, слабких
Свічка третя на землю упала.

Зупинився їх взір на іконі, хресті,
До вечері засіли обоє,
Їм ввижалось, що син через ґрати густі
З гордим дивиться у світ спокоєм.

Їм ввижалось, що син у далекій тюрмі
Був веселий, такий, як і вдома...
Що жевріли вогнем сина очі у тьмі,
Що не скарживсь ніколи, нікому...

Бо писав він до них от недавно в листах,
Що не страшно за волю страждати,
Що не зломить його ні тюрма, ані страх,
Не злякають кайдани, ні ґрати...

Цілий вечір святий, при вечері святій
Не озвались ні батько, ні мати...
А на них споглядав із ікони в куті
Син Марії, Ісус, Бог Розп'ятий...

Аж у третій день свят, як веселі дзвінки
Задзвонили, то мати з присоння
Говорила: — Чи то дзвонять колядники,
Чи десь в'язні кайданами дзвонять? —

І не слухав отець тих пісень, колядок,
Тільки мовив: — Ті коляди красні,
Та здається й мені, то не дзвонить дзвінок,
Тільки дзвонять кайданами в'язні!».

Ф. Кордуба

РАДЯНСЬКА ДІЙСНІСТЬ ТА ІСТОРИЧНА ПРАВДА

З приводу 50-річчя установлення Союзу Совєтських Соціялістичних Республік (30. 12. 22) усі радянські масові мідія інформації, на різних мовах подають сфальшовану історію постання СССР та підсумки з різних галузей державного і суспільно-культурного життя «совєтського народу». Передусім заслуговує на особливу увагу факт, що історія дотепер ще не занотувала такого феномену, щоб приблизно 100 націй і народностей на протязі 50 років були перемінені в один народ. Перший раз із таким феноменом-фікцією зустрічаємося на сторінках сучасної радянської публіцистики, яка намагається переконати цілий світ про існування одного «совєтського народу». Найперше дещо уваги дефініції, що таке отой «совєтський народ»?

Радянська публіцистика так дефінює поняття «совєтського народу» (на увагу беремо тільки деякі важливіші публікації):

«Совєтський народ, це принципово нова соціяльно-політична і інтегральна спільнота людей постала в СРСР у висліді переборення соціяльно-клясових і національних інтересів, це наближення численних кляс і соціяльних груп націй і народностей, це перемога соціялізму і побудова розвиненого соціялістичного суспільства».... «Політичною основою формування і розвитку совєтського народу як нової історичної спільноти являється єдино Совєтська багатонаціональна соціялістична держава, загальна для усіх совєтських людей, для представників усіх націй і народностей соціялістична Родина. Інтернаціональна суттєвість соціялістичної державности полягає в тому, що вона собою зображує політичну владу, об'єднану і здійснювану єдність і нероздільність корінних інтересів і цілей робітничої кляси, трудівників усіх національностей». (Коммунист Вооруженных Сил, ч. 20, 1972, стор. 78).

За даними радянської преси в дні 1. 7. 1972 р. СРСР нараховував 248 мільйонів людности. В тому росіян — 129 млн., українців 40.8 млн., білорусів — 9.1 млн., узбеків 9.2 млн., казахів 5.3 млн., азербайджанців 4.4 млн., грузинів 3.3 млн., вірменів 3.6 млн., литовців 2.7 млн., молдав'ян 2.п млн., таджиків 2.1 млн., кіргізів 1.5 млн., туркменів 1.5 млн., естонців 1.4 млн. — разом 217 + 29.2 млн. менших народностей. «В незрушимому Совєтському Союзі» об'єднані 15 союзних республік, 20 автономних республік, 80 автономних областей і 10 національних округів. Отже «усі союзні і автономні республіки, автономні області і національні округи творять невід'ємні частини єдиної Совєтської держави». Одне слово, більше 100 націй і народностей перебувають в одному «котьолку» та творять «совєтський народ». Чи може бути продумана більша від цієї фікція, чи існував будьколи в історії подібний міт? Кому ж зобов'язані дякувати всі народи за цей спільний «котьолок». Радянська публіцистика скеровує подяку наступно: «Великому російському народові належить керівна роля у створенні і розвитку багатонаціональної держави, у формуванні і закріпленні багатонаціональної совєтської суспільности». Отже всі колоніяльні народи зобов'язані дякувати за «котьолок» тільки й виключно російському народові.

Стаття 13 Конституції СССР декларує, що «СССР є союзною державою, створеною на основі добровільноого об'єднання рівноправних овєтських Соціялістичних Республік». Історія доказує, що особливо московські большевики призвичаєні багато говорити про право самоопреділення без самоопреділення та добровільне об'єднання. Усе це для демагогії, для експорту. Ця демагогія від самих початків СРСР була основою т. зв. національної політики В. І. Леніна та встановлення союзної держави. Під принципом «добровільного об'єднання націй» в одній державі самозрозуміло треба розуміти згоду окремих народів на таке об'єднання. Такої згоди вище вичислені народи ніколи не давали, навпаки вони були примушені обороняти свою самостійність зброєю проти російської Червоної армії і гвардії. Збройною силою російських большевиків були ліквідовані народні республіки України, Білорусі, Грузії, Вірменії, Азербайджану в 1918-21 р. Замість референдума, силоє підбиті народи були змушені підпорядковатися кривавому теророві Чека. Гасло В. І. Леніна про право народів колишньої Росії на самовизначення в 1917-22 рр. було потоптане, бо йому йшлося передусім про те, щоб здобути й

закріпити владу російських большевиків при допомозі пролетаріяту і селян неросійських народів, деморалізованих гаслами: «Грабуй награблене!», «Земля селянам, фабрики робітникам!». Ленін багато разів закликав, що «право націй на самовизначення не може бути змішуване з питанням цілообразности державного відділення націй за будь-яких умов. До вирішення цього питання треба підходити з позицій клясової боротьби соціялістичної революції пролетаріяту за соціялізм, за запевнення успіху соціялістичної революції об'єднаних трудівників багатьох націй, з метою закріпити їх братерство й об'єднаних дій в інтересах кожного народу й їх загальних інтересів». (Коммунист Вооруженных Сил», ч. 20, 1972, стор. 77). Згадана цитата не потребує коментарів, вона кокретизує стратегію соціялістичної революції Леніна, який у пролетаріяті різних націй вбачав єдину реальну силу не так революції, як збереження в цілості царської спадщини. Головним чином йшлося про те, щоб не допустити до роздріблення царської імперії на самостійні національні держави. Ще чіткіше в цій справі висказався Ленін в т. 27-му, стор. 68, (Повному збірникові творчості): «Ми вимагаємо свободи самовизначення, т. зн. незалежности, т. зн. свободи відділення пригнічуваних націй не для того, щоб ми мріяли про господарське роздріблення або про ідеал дрібних держав, а навпаки, тому, що ми хочемо великих держав і зближення націй, також злиття націй, але на дійсно демократичній, дійсно інтернаціональній базі, що є недопо-думання без свободи відділення».

Ленін готуючи здійснення революції у царській Росії ніколи не забував тези Маркса-Енгельса: «народ не може себе почувати свобідним, коли він поневолює інші народи». Тому вже в 1903 р. в програмі партії російських соціялістів - революціонерів, до якої належав також Ленін було визнане право кожної нації на самовизначення. Це право залишилося тільки в теорії, бо дійсність його заперечила, про що вже було сказано.

СРСР — країна робітників і селян

Одним із головних мітів радянської дійсності є постійно пригадувана враза, що «СРСР — це держава багатонаціонального пролетаріяту й селян, об'єднаних добровільно на базі спільних інтересів». Здавалося б, що в СРСР немає нікого поза цими двома суспільними групами. Однак історична дійсність цей міт заперечує. Маркс уявляв собі, що пролетаріят буде для буржуазії тим, чим буржуазія була для аристократії. В історичному минулому шляхта була частино юдавної суспільної структури, а буржуазія творила і зображувала нову структуру. Вона здійснювала політичну революцію, коли економічні умови дозрілості були здійснювані. В цьому порівнянні Маркс не доглянув основної різниці: буржуазія - шляхта була упривілейованою меншістю, тоді як пролетаріят ніколи не був упривілейованою меншістю, він був і залишився неупривілейованою масою. В дійсності - кваліфікуючи на підставі історичних фактів 20 ст. — російська революція була такою ж самою революцією, як усі попередні. Група, яка захопила владу завдяки революції, не об'єдналася з цілою масою неупривілейованих. Ця група — російська компартія створила нову упривілейовану меншість, яка захопила й закріпила владу при допомозі неупривілейованого пролетаріяту й селян. Тому дуже часто вживана формула: по одній стороні управляє буржуазія, а по другій пролетаріят має хіба демагогічне значення. Самозрозумілим є, що з хвилиною обняття посту генеральноого секретаря КПРС ані Хрущов, ані Брежнєв уже заперестали бути пролетарями. Вони могли бути пролетарями, коли працювали у фабриці, але з хвилиною коли почали керувати партією, вони вже не є пролетарями. Буржуй, який стає міністром, він залишається буржуєм; пролетар, який стає міністром або відповідальним функціонарем компартії уже не є пролетарем. Усі ці, які керують сьогодні цілим СРСР, могли бути колись пролетарями, або походити з пролетарських родин, але вже не є — пролетарями від хвилини виконування керівних функцій. Отже при чому тут фраза «СРСР — країна пролетарів і селян!».

Часто у радянській пропаґанді стрічається і таке: В СРСР керуючою клясою є бюрократія, а в західних суспільствах — буржуазія. Таке протиставлення не більше вартує від вище зясованого порівняння.

Давна аристократія була передовою клясою воїнів, лицарів, підлягала монархам, залишалася військовою клясою. Вона вважала, що людині шляхетського роду не личить працювати, тому шукала нагод для вияву свого геройства. Коли порівняємо філософію буржуазії у дії з філософією марксистів при владі, стверджується

подібність, а не протистаність. Обидві кляси стремлять до тих же самих цілей і амбіцій. Буржуй і марксист, особливо російський хочуть експлуатувати дослівно цілу плянету, продукувати найбільше, одні і другі вважають, що ті, які не працюють, не варті жити. Кожна з цих груп застосовує тіж самі засади, але іншими методами. А також незаперечним фактом є і те, що обі філософії вивищають понад небо працю і поступ. Отже логічно обосновані мотиви заперечують фразу «СРСР — держава робітників і селян», фактично — це держава нової кляси функціонерів компартії, це олігархія яка творить нову буржуазію. Під багатьома зглядами робітник в СРСР є більше спролетаризований в порівнянні з робітниками високо промислових країн Зах. Европи. Немає він ані профспілок, які боронили б його права, ані права страйків, ані свободи довільного вибору місця праці, ані розбудованої системи арбітражу, ані політичної партії, якаб репрезентувала й боронила його інтересів в демократичному парляменті, бо такого в СРСР немає, а Верховна Рада СРСР, це звичайна надбудова компартії, якої компетенції схвалювати все те, що її дає до схвалення ЦК компартії. Отже в «державі робітників і селян — СРСР» кожний робітник є позбавлений передусім особистих прав, він є повністю підпорядкований автократичному керівництву компартії, він є звичайним невільником тоталітарної системи диктатури компартії. На жаль гасло «грабуй награблене», «фабрики робітникам, земля селянам!», залишилися як звичайний обман компартії, зокрема російських большевиків, які потоптали свободу людини, змагаючи до того, щоб із багатонаціональних мас створити новий феномен «советський народ».

Радянська пропаганда намагається хіба до крайности ще наївних в тому, що «народжений в жовтні 1917 р. соціялістичний устрій успішно вирішив складні соціяльні питання, перед котрими виявився безсилим капіталізм. На советській землі назавжди зникла експлуатація людини людиною, безробіття, непевність за черговий день. Волею партії і народу була створена і успішно розвивається така політична, соціяльна, економічна організація суспільства, яка забезпечує швидкий розріст промисловости в інтересах заспокоювання матеріяльних і духових потреб трудівників, всестороннього розвитку людини». («Ленинским курсом под знаменем Октября», Коммунист Вооруженных Сил, ч. 20, 1972, стор. 3).

Кожна людина, яка цікавиться дійсністю СРСР у цитованих фразах стверджує тільки обман власної громадськости, яка вже давно перестала вірити будь - якій фразеології компарті. Щоб не бути голословним, наше ствердження основуємо цитатами із самвидаваного т. зв. «Ленінградського маніфесту», надрукованого у брошурі авторів С. Зоріна і Н. Алєксєєва п. заг. «Время не ждет — Наша страна находиться на поворотном пункте истории». На стор. 7-ій написано:

«1. Усім відомі дві основні риси нашого устрою: керівна роля партії і державна власність на засооби продукції. Ясно, що при такій системі, в руках людей, які займають високі пости в партії і державі, сконцентрувалася велика влада. При тому керівництво ніякими суспільними інститутами не є контрольоване і ніякої відповідальности перед народом не несе. Все вирішується у тишині кабінетів, або вузкою групою осіб, або одноособово (за Сталіна і в послідних роках Хрущова). Рішення переводиться у життя відповідальними відомствами і компетентними органами, а деколи подаються до відома населення в виді готових указів, законів і постанов.

Кого ж репрезентують люди, безконтрольно керуючі нашою країною, у чиїх інтересах вони діють? Відомо в нас немає кляси буржуазії. Значить політика керівництва в зобов'язуючому висновку ведеться в інтересах народу, робітничої кляси, скерована на соціяльний прогрес, для збереження загального миру? Так на протязі багатьох років пишуть газети... Партійний і державний апарат представляє по цілій країні реальну і основну політичну силу. Вершинна верства піраміди — апарат номенклатурних робітників, якого вершину зображує ЦК КПСС, Президія ЦК, секретарі ЦК, начальники відділів ЦК. Туди належать генералітет, апарат МВД і КГБ, вищі верстви советського апарату і т. д. Категорія номенклятурних робітників є замкнена... З початків 30-их років узаконнена відокремленість партійно - бюрократичних верхів від усіх інших шарів населення... Основна функція представників тієї кляси — робити карієру... Така система спричинює жорстокий політичний режим; бо в умовах державного господарства демократизація означала б, що управлююча но-

менклятура є позбавлена своєї особовости, передає народові... А держава — не капіталіст? Можливостей експлуатувати трудівників у неї багато більше ніж в окремих капіталістів. Не боячись конкуренції, вони встановлюють свої ціни, свої ставки заробітної платні... Єдина монополія є постійною загрозою для країни й народу...».

Згадана цитата із «Ленінської програми» найкраще зображує картину положення робітників і селян в СССР, тому вона повністю заперечує усяку фразеологію ЦК КПРС про рівність і соціяльну справедливість усіх трудівників в СРСР.

ЦК КПРС є символом сучасної Росії й того світу, який під впливом і на зразок СРСР мав би формуватися у світі, т. зн. соціялістичну республіку. Сучасний комуно - московський світ — це мабуть перший в істоорії феномен найбільшої забріханости, бо СРСР — це ніщо інше, як тільки система найбільшого у світі фальшу, який в ім'я добра людства, різними продуманими методами знущається над людством, найтяжче його катує. Він навчає кожну людину, яка не хоче підпорядкуватися системі номенклятурної олігархії, треба знищити! Великий большевицький експеримент, який поставив собі за мету ліквідувати коолоніялізм, впровадити лад суспільної справедливости, в дійсності закріпив у Сх. Европі нову колоніяльну систему, змагаючи засобами русифікації знищити культури всіх неросійських народів. Замість справедливости обоснованої законами, система номенклятурної олігархії застосувала терор, як засіб, який її запевнює безконтрольне керівництво імперією СРСР. Ця система створила нове клясове суспільство, яке під моральним і матеріяльним оглядами не є менш упривілейоване кід кол. царського — буржуазного. Жовтнева революція 1917 р. та встановлення СРСР 30. 12. 1922 р. не ущасливили ані народів новітньої колоніяльної системи, ані не звільнили із кріпацтва трудівників різних націй і народностей.

Осип Зінкевич

УККА — ЧИ МОЖЛИВЕ ОНОВЛЕННЯ

(Післяконґресові рефлексії)

ВІД РЕДАКЦІЇ. Містимо статтю ред. О. Зінкевича в серії дискусії на тему останнього XI-го Конґресу УККА. В такому самому дискусійному характері була надрукована в попередньому числі «СУ» за серпень 1972 стаття д-ра П. Стерча. Редакція «СУ» і ЦУ ОДВУ займуть своє становище до цієї проблеми пізніще. Це становище буде йти по лінії Резолюцій 31-го З'їзду ОДВУ, які друкуємо на іншому місці цього числа журналу.

В житті американських українців відбулася ще одна антиподія — XI-ий Конґрес УККА. Вона стягнула до Нью Йорку 502 делеґати з різних кінців ЗДА і заповідалася на неабияку подію у нашому житті, судячи по прогнозах в різних статтях на тему конґресу. Зокрема повні запальної гостроти були деякі статті в «Свободі», в її передових, та в рішеннях УНС про потребу омолодження керівних органів УККА.

Конґрес (як і кожна імпреза) мав свої позитиви і негативи. Одне є певне: ще раз і то вже в одинадцяте, він не став переломовою подією, він не став зворотним пунктом в житті українства Америки. Він ще раз підтвердив, що як довго «естаблішмент» є при владі, так довго є неможливі жодні зміни, є неможливе омолодження, не лише фізичне, але — що найголовніше є неможливе омолодження ідей, стилю праці і завдань, які могли б ставити перед собою українці в цій країні.

Дехто огірчений і зневірений, робить закид, що на конґресі перемогла якась партія, чи Визвольний Фронт, що треба ще раз відкинути, як необосноване припущення, яке не відповідає дійсному станові речей. На конґресі не перемогла жодна політично-ідеологічна група, чи коаліція двох груп, а переміг, як і на попередніх конґресах — естаблішмент, про який треба сказати хоч кілька слів.

Анатомія естаблішменту

УКК-івський естаблішмент виник у такий спосіб: статут УККА не обмежує вибору осіб до керівних органів часово. Ті самі люди, не зважаючи на їх вік, можуть бути вибирані по десять разів, на десять каденцій до екзекутиви. І що стається? Люди з різних середовищ, навіть з протилежних і ворогуючих собі таборів, на протязі багатьох років зживаються, забуваючи свої ідеологічно-політичні заложення і принципи, жадібні влади і «панування» творять групу, для якої їхня колишня і теперішня партійна чи групова приналежність не відіграють жодної ролі. Вони себе досконало розуміють, у них витворюється якась інстинктовна солідарність, а в ім'я свого «панування» і жадоби влади, вони спільно, в усьому, застосовують ідентичну тактику, щоб вдержатися при владі, вони всіх інших, які їх не підтримують в різний спосіб еліменують і створюють серед них таку атмосферу, щоб вони не могли здобутись на спільний протиестаблішментський фронт. Власне така ситуація заіснувала в УККА. Так власне діє цей «естаблішмент», який зумів кожну опозицію і кожне бажання внести новум в працю УККА і в життя нашої громади — звести на нівець. Що цікаве, це те, що цей естаблішмент підтримують люди з різних середовищ і різних поглядів, при безсилості, індиферентності і апатичності подавляючої більшості членства даної організації. Це виразно було видно на ХІ-ому конґресі УККА, коли люди різних середовищ постійно голосували за збереженням «статусу кво», як також люди з різних середовищ, на чолі з групою молодих, домагалися змін, голосували за ними й постійно програвали, бо мали проти себе мовчазну, німу стіну естаблішменту, яка в нічому і нікому не хотіла поступитися.

Коли подавляюча більшість учасників у своїй душі бажала змін, оживлення праці нашої громади, та при відкритому голосуванні вона ще не мала цей раз відваги зірвати з естаблішментом і голосувати одверто проти нього. Передконґресові статті в нашій пресі в Америці, в яких закликалося до змін і омолодження, були звичайною гіпокризією, ширмою за якою крилися пляни естаблішменту, щоб зневтралізувати ідейну і патріотичну молодь, зокрема молодь ТУСМ-у, яка так запально бажала змін і так болів станом, в якім завела правляча група нашої централі — наше життя.

Тому мильним є і було б робити закид одній групі, Визвольному Фронтові, чи двом групам, мовляв вони «перебрали» екзекутиву, чи «виграли» на конґресі. Так абсолютно не є і не було в попередній каденції. На конґресі програла ціла українська громада в ЗСА, а виграв знову естаблішмент.

Для ілюстрації не можна не згадати чи вказати, що естаблішмент на чолі з проф. Л. Добрянським очолюють люди різних середовищ. Ред. Ігнат Білинський з Визвольного Фронту, націоналіст за переконанням, ніколи не має проблем зі старим соціялістом, емеритом д-ром Матвієм Стаховим, чи проф. д-ром П. Стерчом, представником професорів, довгорічним членом керівних органів ОДВУ, чи з демократом проф. М. Степаненком, який за всяку ціну старається пристосуватися до лінії естаблішменту, постійно міняючи свої «віхи». На засіданнях Екзекутиви УКК так само, як люди естаблішменту з Визвольного Фронту виступали і голосували проти членів ТУСМ-у, так само деякі члени ОДВУ голосували проти затвердження в Політичній Раді представника «Зарева» і за недопущення на коонґресі зі звітом голови Політичної Ради — Павла Дорожинського.

В людей естаблішменту витворилася вже навіть спеціяльна ментальність з наскрізь реакційними поглядами. Кожний критичний виступ проти естаблішменту і за оздоровлення відносин в громаді, трактується як ворожу, большевицьку аґентуру, чим найлегше замкнути уста кожній слабодухій людині, яка хоч має свої здорові й позитивні думки, але боїться їх висловити.

Від нової екзекутиви УККА, якою кермують і будуть мати в ній рішальний голос люди естаблішменту, багато очікувати не можна. Громадське життя зводиться до абсурду, про жодні зміни важко й говорити, молода велика група української професійної інтелігенції все більше відчужується від цього життя, а правляча група абсолютно не вспілі включити її в наші орга-

нізації. Рівночасно з цим органи УККА поширено до нечуваних меж. Наступила інфляція керівних органів, що є завжди передвісником упадку і неминучої кризи. Бездіяльність і застій в думці — заступається бомбастичними фразами, а звідомлення про «великі успіхи» конґресу можна трактувати, як втечу від справжніх проблем, не хотіння, або й неспроможність їх бачити. Насолодою для естаблішменту є похвали для УККА зі сторони «Нового руского слова» чи принагідні напади большевицької пропаганди...

Молоді на конґресі УККА

Найбільш розчаровані з конґресу УККА роз'їздилися молоді делегати, зокрема група молоді ТУСМ-у, на очах яких після виборів можна було бачити сльози...

В загальному молодих делегатів, нижче 30 років життя було приблизно 50 цебто яких 10 відсотків. З них усіх — одинокі члени ТУСМ-у (14 делеґатів) мали свою програму дії, знали чого хочуть, боролися за свої позиції. Часом дуже по геройськи виступали і... в усьому програвали. Добилися вони одного лише — свого члена в екзекутиві УККА, в заміну обіцянки, що не будуть голосувати проти проф. Л. Добрянського. Поза тим, при пасивності подавляючої більшості делеґатів, при постійному спротиві великої кількості делеґатів Визвольного Франту і естаблішменту, ТУСМ не міг добитися жодних змін, а його члени були під постійним тиском, деякі з них зупинялися на половині дороги, не маючи ще настільки рішучости, щоб виступити проти тих всіх, не важно з якої вони групи, чи яких переконань, які зводять наше громадське життя до просвітянського етнографізму, зупиняючи його всесторонний ріст і розвиток.

З випадку ТУСМ-у треба зробити висновок і навчитися, як не слід поступати у подібних випадках. В чому невдача ТУСМ-у, який міг стати чемпіоном змін в системі громадського життя Америки.

Основна причина в тому, що керівники ТУСМ-у (Б. Кульчицький, Б. Футала, О. Черінь) не старалися: 1) Розпочату боротьбу за оновлення УККА довести до кінця, 2) не старалися притягнути на свою сторону в першу чергу всіх молодих делеґатів (біля 50) і тих делеґатів, які розуміють незавидний стан нашої громади і які з симпатіями ставилися до виступів молодих.

Це власне було й основною причиною їхньої невдачі і підірвало в багатьох осіб, які ставилися до тих молодих з найбільшою прихильністю, довір'я в їхню спосібність очолити і стати прапором оновлення нашого організованого життя в ЗДА.

Змінити це наставлення до себе ТУСМ зможе лише тоді, коли він не покине розпочатої боротьби, не лише продовжуватиме її, але й посилить всю свою діяльність в цьому напрямку. Вийшовши з чисельно найбільшого середовища (ООЧСУ, СУМ і тд.), маючи ще дальше доступ до молодшої частини цього середовища, масив якого є ще дальше ідейним, патріотичним і жертвенним, ТУСМ сьогодні є одинокою організацією, яка це могла б зробити.

Всі інші, поодиноко, чи навіть, створивши коаліцію, були б заслабі щоб стати проти естаблішменту і зопортунізованого Визвольного Фронту. Тому молодь ТУСМ-у повинна відчути і зрозуміти, що в ЗДА, вона може виконати колосальної ваги працю. Це повинно бути її амбіцією і ціллю — сконцентрувати свою увагу і свої зусилля на найважливішій ділянці нашого громадського життя — на його оздоровленні.

Успіхи і невдачі

Було б цинізмом заперечувати успіхи (деякі) попередньої екзекутиви УККА. Успіхи були, їх було немало (порівнально до інших етнічних груп в ЗДА) і їх не можна неґувати. При пасивності, нездібності, безідейності і апатичності т. зв. демократичного бльоку на чолі з їхньою Асоціяцією (колишнє КГЄ), УККА таки зберіг організаційні форми громади, дальше залишився її репрезентантом, мав свої видання і публікації. мав успіхи в американському політичному світі. Без його існування ми перестали б бути окремою національною групою і втратили б цілковито свою ідентичність. З тими самими людьми на керівних постах двадцять років — наступає застій, заскорузлість, нездібність плянувати, бачити перспективи і віднайти себе в даній ситуації і в даному часі. Тому власне треба змін. В існуючому стані осягається мінімум, що при колосальному розвитку науки, техніки, комунікації — є незадовільне. Це довело до того, що думаюча частина громади, професійна інтеліґенція, взагалі не хотіла бути на конґресі у ролі делеґатів. Тому й дискусія на пленарних сесіях була нижче всякого рівня. Дискутовано дрібниці. І слушно, відповідаючи на запити і дис-

кусію, секретар уступаючої екзекутиви ред. Ігнат Білинський говорив: «Панове, ви взагалі не порушували жодних проблем. Ви дискутували над дрібницями». І це було правильно сказано. Життя зведено до того, що люди не бачать проблем, а бачать дрібні деталі, для яких не місце на конґресі.

Не можна теж сказати, що на конґресі були самі невдачі. Абсолютно ні. Великим успіхом були праці комісій. На форумах цих, багатьох комісій, люди мали змогу зустрінутися, дискутувати, конфронтувати свої думки й погляди. Це дає змогу ближче пізнати себе і не бачити у свого противника — ворога, якого треба знищити, але лише людину інших поглядів. Саме на комісіях, а не на пленарних сесіях, були ставлені проблеми. Їх старалися розв'язувати. У висліді громада дістане резолюції, які абсолютно не були і не є відображенням праць комісій. А на нашу думку резолюцій взагалі не потрібно. Резолюції не є розв'язкою проблем, а нашою слабістю. Вони утратили у нас свою питому вагу, їх не додержуються, їх не респектують і навіть їх вже й не читають. На форумах такого характеру треба принимати програму праці, яка б зобов'язувала екзекутиву, всі органи УККА та його Відділи.

В часі конґресу чи не найцікавішою була праця комісії молоді, яка тривала цілий день. І власне тут чисельні молоді члени панелю могли дискутувати. І тут власне найвиразніше було видно, де у нас виховується «запрограмовану» людину, яка думає цілковито категоріями старших, а де молода людина може мати свою власну думку, як це було у випадку делеґатки студ. Т-ва «Зарева», Андріяни Мушинської з Дітройту і можливо ще кількох. Тут теж можна було відчути, дуже виразно, де є слабості й недотягнення нашої виховної системи — шкільництва й молодіжних організацій, які в подавляючій більшості не зуміли віднайти ключа до виховання молодої людини в модерному західному світі. Дуже часто у нас навіть дискусія над проблемами молоді ведеться у невластивому напрямку. У висліді цього — у нас лише незначні одиниці цікавляться подіями в Україні. А таких, які б жили тими подіями, жили тими проблемами, якими живе патріотична молодь там — є ще менше.

На комісії дослідів сучасного стану в Україні (доповідачі — проф. І. Вовчук і О. Зінкевич, керівник — проф. Б. Гнатюк) розвинулася цікава дискусія. В присутності якої сотні зацікавлених делеґатів дуже виразно був помітний деякий поділ думок в принципових справах, хоч взагалі не було тієї гостроти, з якою у нас колись дискутувалося питання культобміну. Дискутанти порушували питання публікації українського самвидаву, інтерпретації тих матеріялів, оборони ув'язнених в Україні, туристичних поїздок, тощо.

Про негативи на конґресі, про які була деяка згадка попередньо, можна багато писати, але ми цього не будемо робити. Хоч не можна промовчати способу ведення конґресом. Предсідникові конґресу, адвокатові Іванові Флисові, може у способі ведення — позавидувати найбільший цинік будьякого суспільства. Його спосіб ведення, замітки, перекреслювання всіх парляментарних засад — були глумом над інтеліґенцією кожної пересічної людини. В нормальних і зрілих суспільствах, делеґати опустили б залю нарад, або домагалися б вибору другого предсідника. У нас всі мовчали, навіть не протестували проти такого беззаконня.

На закінчення можна сказати одне: якщо люди естаблішменту не зрозуміють, що після п'ятнадцяти чи двадцяти років в Екзекутиві УККА їм час відійти, навіть з почестями, то вони роблять ведмежу прислугу українській громаді в ЗДА. Коли хтось каже, що все лихо лише в професорові Л. Добрянському — то це неправда. Лихо в цілості системи, в цілій групі людей, які не хочуть поступитись молодим, людям середньої генерації, чи взагалі іншим людям. Цілий естаблішмент повинен відійти. Може його місце тепер в Політичній Раді, чи в інших органах УККА, але не в екзекутиві.

І ще одне, коли хтось з естаблішменту буде вам, молодій людині, говорити, чи писати, що він за омолодженням УККА — не вірте йому. Він хоче вас оманути, або дійсно хоче вас бачити в екзекутиві, але як свого пристосованця, свого «езмена», а не думаючу, новноцінну людину.

Якщо ви слабодух — то ви будете думати, що лише у висліді біологічного процесу є можливі зміни в УККА. Але воно так не є. Зародок бажання змін — оновлення, омолодження, оживлення — увиразнився на останньому XI-ому конґресі. При добрій підготовці, бажанні, своєчасності й енергійності, а не вічному наріканні (на-

жаль ми починаємо перемінюватися в спільноту вічних «нарікайлів», пасивних, апатичних, безвольних...) можна зміни провести. Ці зміни можна провести вже тепер, не чекаючи аж наступного конґресу. В різних органах теперішньої централі УККА є вже поважна група думаючих людей. Від них у великій мірі залежатиме, чи вони внесуть новум в життя нашої громади — чи будуть лише підносити руки. Докажуть свою зрілість — чи будуть лише «езменами». Чи вони спосібні самостійно думати — чи будуть теж піддадати під вплив різних віджилих практик.

●

РЕЗОЛЮЦІЇ

31-ГО З'ЇЗДУ ОДВУ, ЧІКАҐО 16-17. 9. 1972 Р.

I

31-й З'їзд ОДВУ клонить свої голови перед героями - мучениками в боротьбі за гідність української людини і за свободу України, шле свій привіт великій українській нації на рідних землях і запевняє її в своїй непохитній піддержці в її змаганнях за свободу.

31-ий З'їзд ОДВУ вітає ієрархів і вірних всіх українських Церков, УНР в екзилі з усіма його органами, СКВУ, СФУЖО і всі центральні українські оргаавізації на чужині.

31-ий З'їзд ОДВУ шле свій привіт Голові Проводу Українських Націоналістів Олегові Штулеві, Проводові Українських Націоналістів та Координаційній Раді Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій (ІСНО).

II

Рідні Землі

Ніколи від часів Валуєва, котрий заборонив був 1863 року друкування книжок українською мовою, бо мовляв, такої не було, немає і не буде — Москва не робила такого тотального наступу на цілковите знищення не тільки української мови, але й української нації взагалі. Спершу червона Москва залила українські землі московськими наїздниками, особливо в окраїнних землях України, як Волинь, Галичина, Буковина, Закарпаття; пізніше обкроїла деякі залишки автономії т. зв. «Суверенної УРСР» обсадивши «апаратчиками», у формі дійсних москалів - наїзників або їх «малоросійських» прислужників, чи «пристосованців», і, на кінець, посилила свій брутальний наступ на провідну верству України у формі застрашування, зацькування, позбавлювання праці, арештів, а на кінець у формі засудів, ув'язнень, засилань поза межі України в далекі азійські тундри і навіть брутальних мордів.

Україна стоїть сьогодні під знаком культурного і фізичного геноциду брутальних мордів.

Чужинний світ, взагалі не реаґує на це культурне й фізичне нищення Москвою одної з найбільших і найстарших націй в Европі.

Українська еміграція також порізному сприймає трагічні події в Україні. Одна частина великої української еміґраційної маси «співчуває» своїм братам і сестрам в Україні, але закликає мовчати, не ставати в обороні «гнаних і голодних», переслідуваних, катованих і замучуваних у московських катівнях українських патріотів, бо, мовляв, нашою оборонною акцією ми тільки дразнимо московських катів і вони ще гірше знущатимуться над українськими героями - мучениками. Ця доктрина «не дразнити ворога» притаманна всім пристосуванцям і лизунам чобота грізного пана.

Друга частина нашої кількамільйонової еміграції, на власну руку, незорганізовано, або по партійній лінії, потворила цілу серію Комітетів Оборони Прав Людини в Україні й у різний спосіб реаґує на звірства Москви.

Ідеологічно - Споріднені Націоналістичні Організації, в тому й ОДВУ, чи не перші покликали до життя Комітет Допомоги й Оборони українських політичних в'язнів в Україні, дали ініціятиву до вислання української делеґації до Тегерану в 1968 р. на Міжнародню Конференцію Прав Людини, знайшли контакти з чужоземними міжнародніми організаціями, як напр. Інтернаціональна Амнестія, які займаються обороною і допомогою політичним в'язням у СССР, видали українською, англійською, французькою і іншими мовами велике число заборонених в Україні книжок і протестів, з яких книжка «Лихо з розуму» В. Чорновола здобула собі світове визнання серед політичних і наукових кіл; заініціювали в Буенос Айресі (Арґентіна) в грудні 1971 року, підчас відкриття там пам'ятника Ше-

вченкові, створення Світової Організації для здійснення Прав Людини, включаючи в цю Організацію не тільки українських діячів, але і державних та взагалі визначних мужів вільних народів.

Тому 31-ий З'їзд ОДВУ в Чікаґо одобряє пророблену дотепер працю на цьому відтинку і прирікає продовжувати велику дію та закликає всю українську громаду у вільному світі продовжувати розпочате діло допомоги й оборони не тільки політичним в'язням в Україні, але включитися активно в боротьбу всієї української нації за здобуття повної національно - державної свободи на всіх її землях.

До цього великого завдання 31-ий З'їзд ОДВУ закликає все українське громадянство, всі українські Церкви, всі українські світські організації. Бо віримо, що тільки об'єднаними, скоординованими силами здобудемо свободу Україні. Це наше основне завдання перед Богом і перед Україною.

III
Провід Українських Націоналістів і Ідеологічно Споріднені Націоналістичні Організації

31-ий З'їзд ОДВУ вітаючи Провід Українських Націоналістів та Організацію Українських Націоналістів, яку він очолює, висловлює йому та ОУН взагалі своє повне довір'я та свою повну піддержку.

31-ий З'їзд ОДВУ стверджує свою непохитну приналежність і активну участь у системі ІСНО і Українського Націоналістичного Руху взагалі.

31-ий З'їзд вітає всі ідейно споріднені організації в цілому світі й доручає новій ЦУ ОДВУ взяти активну участь у Конференції УНРуху в Торонті, Канада.

Віримо, що спільними зусиллями всього УНРуху нам вдасться осягнути ту благородну мету, яку намітили собі, і наступним ґенераціям, основоположники ПУН, ОУН і УНРуху взагалі.

IV
Еміґрація

31-ий З'їзд в Чікаґо стверджує, що перед всіми людьми українського роду поза межами України, де б вони не находилися на земній кулі стоїть основне завдання: Бути в рядах великої української нації в її чи не останній, вирішальній боротьбі за своє бути або не бути.

В цій добі, «жорстокій як вовчиця» як писав сл. п. великий Олег Ольжич-Кандиба, не сміє бути невтральних. Не може і не сміє бути невтральних під час пожежі в нашій рідній хаті.

Не сміє також закорінитися в нашій психіці, в нашому думанні і в наших діях просвітянська доктрина про етнографізацію нашої еміґрації, мовляв, щоб задержати при житті нашу еміґрацію, треба поставити на другий чи третій плян політичний чинник у нашому житті і сконцентруватися на культурницьку традицію у формі плекання народніх танків, співів, голубців і вареників. Ми вповні оцінюємо вагу і значення національних традицій у житті нації, особливо в тій її частині, яка знаходиться поза межами рідних земель, але ми рішуче стоїмо на позиціях, що політична традиція, зн. традиція боротьби за повну національно - державну свободу України є такою ж старою, як і сама українська нація, і тому є, і мусить бути нашою традицією традицій.

Нашим обов'язком є не тільки плекати політичну традицію, але бути на чужині дійсними амбасадорами права української нації на суверенну, ні від кого незалежну українську державу.

V
Українські Церкви

31-ий З'їзд ОДВУ вітає рух Української Православної Церкви до її ієрархічного завершення та змагання Української Католицької Церкви до її усамостійнення і патріярхального завершення.

31-ий З'їзд ОДВУ схвалює дотеперішню лінію ПУН-КР ІСНО-ЦУ ОДВУ в церковно-релігійних справах і доручає нововибраній ЦУ ОДВУ і на майбутнє свої рішення в цих справах вести в згоді з напрямними ПУН — КР ІСНО.

VI
Світовий Конгрес Вільних Українців

31-ий З'їзд ОДВУ уважає, що ідея створення та існування СКВУ була і є здоровою і надзвичайно корисною для координації дії і завершення одним провідним тілом суспільно - громадських організацій у цілому світі поза залізною заслоною, якою Москва відрізала Україну від решти світу. Але З'їзд ОДВУ з турботою стверджує, що СКВУ у дуже малій мірі виправдав ожидання і сподівання всіх українців, тут і там, на рідних землях. Після початкових організаційних, і навіть ділових успіхів (напр. участь на Міжнародній Конференції Прав Людини у Тегерані), СКВУ почав діяти спорадично, відрухово, реагуючи тільки на поодинокі події дня, але не зумів витворити певної концепції дії, не

знайшов пляну праці на широку і далеку мету.

Одна з основних причин цієї безплянової і безконцепційної праці СКВУ лежала і лежить у т. зв. ротаційности його проводу. Ця «ротаційність» витворила дух незацікавлености «що буде завтра» і тим самим не накладала обов'язку на кожночасну - дворічну управу витворити плян праці на довгу мету. Це тим більше, що нова управа, на новому континенті, не мала найменших статутових зобов'язань продовжувати запляновану працю попередньою управою.

Другою слабою сторінкою СКВУ, це її особовий склад. В основному на чолі СКВУ стояли і стоять наші «незаступимі провідники народу», бо вони, очолюючи в той самий час інші центральні українські організації, не мали і не мають фізично часу на працю в СКВУ.

Тому 31-ий З'їзд ОДВУ припоручає наступним керівним органам ОДВУ змагатися за зміну статуту СКВУ в напрямі знесення системи ротаційности, за пропорційне заступництво в керівних органах СКВУ, зн. таке, яке було б правдивою відбиткою дійсних організацій та ідейних тенденцій у нашій світового маштабу громаді, та, на кінець, за оновлення і відсвіження складу його керівних органів.

Український Конґресовий Комітет Америки

31-ий З'їзд ОДВУ уважає УККА за добру, корисну й потрібну центральну установу українців у ЗСА.

Щоб здійснити своє завдання, як організація організацій, УККА мусить бути дійсним репрезентаційним тілом всієї української зорганізованої громади в ЗСА, а не тільки однієї, чи переважно однієї групи цієї громади; далі, УККА мусить взяти під розвагу квалітитативну зрізничкованість цієї української громади як у церковній так і в політичній та культурно - економічній ділянках у порівнанні до часу постання УККА, та, на кінець УККА мусить позбутися системи вибору тих самих людей до своїх керівних оранів, бо, фактично, дотепер тільки «довибиралося» додаткових членів управи й залишилося досмертно «старих» членів керівних органів УККА ціною надзвичайно нездорового і тим самим неоперативного великого числа членів його керівних органів, особливо його Екзекутиви.

В цьому напрямі 31-ий З'їзд ОДВУ уповноважує нову Центральну Управу випрацювати позитивну концепцію організації і праці УККА та пред'явити відповідні зміни статуту УККА і в зв'язку з цим зайняти таке становище до участи ОДВУ в керівних органах УККА, яке вона уважатиме за найкраще для добра цілої української справи.

VIII

Відділи і Делеґатури ОДВУ

31-ий З'їзд ОДВУ гордий з дотеперішньої відданої і жертвенної праці відділів та делеґатур ОДВУ на розлогих теренах ЗСА. 31-ий З'їзд ОДВУ одночасно підкреслює великий вклад праці й енергії в розбудову нашої мережі поодиноких членів ОДВУ.

В обличчі нових подій в Україні, 31-ий З'їзд ОДВУ уважає, що відділи й Делеґатури ОДВУ повинні не тільки посилити й поширити засяг своєї діяльности на відтинку допомоги Україні, але й втягнути у свої ряди ту численну частину української патріотичної громади, яка готова іти плече-в-плече з нами, але жде на гасло і на добрий приклад. Наступна ЦУ ОДВУ постарається виробити конкретний плян для Відділів Делеґатур ОДВУ та слідкуватиме за тим, щоб такий плян праці був якнайкраще виконаний.

Одночасно ЦУ ОДВУ подбає про те, щоб між відділами і делеґатурами був якнайтісніший контакт. Брак живого й постійного контакту між великою ОДВівською родиною відбивається ґативно на продуктивности її праці.

IX

Український Визвольний Фонд

31-ий З'їзд ОДВУ уважає, що існування та діяльність УВФ є надзвичайно важливою ділянкою праці в системі наших братніх організацій, тому закликає все членство ОДВУ і БО скріплювати й збагачувати цей фонд своїми щедрими лептами, бо кожний цент із цього фонду іде на допомогу визвольним змаганням нашої нації. Організація Українських Націоналістів, як політично - революційне рам'я всего Українського Націоналістичного Руху, потребує якнайбільшої допомоги всіх нас, тому ми цю допомогу мусимо дати. А хто дає скоро, той дає подвійно.

КОНТУШІ І ГОЛУБЦІ

У студентському тижневику «Політехнік» 23 січня 1972 р. була надрукована стаття Анджея Новака і Казіміра Пшибося під назвою «Контуш і голубці», в якій автори торкнулися дуже важливого, на їх думку, для молоді питання — польсько - українських відносин. Вважаємо за потрібне і наших читачів познайомити з їх поглядами та міркуваннями.

На початку статті автори наводять за аґенством ПАП інформацію про засідання Сеймової комісії для справ національних меншостей.

«Згідно з інформацією, представленою 18. V. 1971 р. Сеймовій комісії внутрішніх справ віцеміністром внутрішніх справ — Богуславом Стахурою, в Польщі проживає біля 500.000 осіб, які декляруються не польською національністю, в тому й українці: «Населення це має повністю гарантовану юридичну і фактичну рівноправність, а одночасно можливості культивувати рідною мовою звичаї, культуру і освіту, а також вести громадську діяльність в рамках власних національних організацій. Національні середовища у величезній більшости проявляють лояльне ставлення до держави, добре виконують громадські обов'язки та активно включаються в починання державних влад та в суспільно-політичні кампанії».

Це проблема другорядна, але не можна обминути її мовчанкою, - -відзначають автори, - це в нашому всенародному інтересі. Видається, що тільки радикальна зміна відносин Польщі з її східним сусідом після II світової війни створила умови для представлення цієї проблеми без жодних сторонніх поглядів, промовчувань або згущення фарб, яких немало було раніше з обох боків».

Далі А. Новак і К. Пшибось пишуть:

«Перевіримо, як зареагує пересічний поляк на термін «українець». Неважко собі уявити. Посипляться застарілі фрази про чорне піднебіння або про «різунів». До сенкевичівсько - гайдамацького демонізування додалися нові міти, породжені подіями II світової війни. Типовим прикладом буде почути з уст певної «пані з доброго дому» ствердження, що «це вредний народ, я їх вже знаю».

«Отже 40-мільйоновий народ — це народ чорних піднебінь? Ствердження це таке абсурдне, що не варто з ним навіть полемізувати. Але звідки воно взялося і чому досі залишається в нашій свідомості? Відповісти на це питання буде важко.

Справа польсько-українських відносин обросла мітами про віковічну ненависть, в додатку знаходиться в колі таємничого мовчання, в сфері недомовлень і справ недоговорених до кінця. Починає ставати легендою. У колі тієї ґенерації, що ще пам'ятає минуле століття, а також ґенерації «колумбів» важко буде тут здобутися на об'єктивізм, для них це ще свіжі справи. Може однак сучасне покоління, народжене і виховане в ПНР, зможе розглянути їх інакше, ніж через призму «білого дворика на кресах». Для нас це вже історія.

Січова увертюра

Історія обох народів почалась майже одночасно. В рамках творення власної державности і одна і друга сторона досягли своїх етноґрафічних кордонів. Потім обидва народи пережили кризу, викликану удільною роздрібленістю, причому польська сторона раніше вийшла з удільної роздробленості, використовуючи кон'юнктуру — анексувала частину руських земель.

Проблеми однак не було ще й за Яґеллонів. З'являється вона щойно як спадок після Унії Любельської, яка перетворила польську державу в багатонаціональний твір. Полонізація верхніх верств української громадськости (Вишневецькі, Збаразькі, Чорторизькі) супроводжує пробудження національної свідомости. Тим не менш український народ приречений залишатися народом виключно селянським. Клясовий поділ збігався з національним подділом, а його в свою чергу визначає релігія...

Ви є членами спільного організму, **так само** як ними є нігті, які (однак) час від часу обрізу-

ють — це речення, досить знаменне для епохи, яке почули козацькі посли, прибулі в 1632 р. на вільне обирання. Саме клясово - національний поділ був причиною того, що з українськими козаками і селянами поводилися як з негідною черню, а їх національні прагнення вважали безправним бунтом проти польського народу, утотожненого зі шляхтою.

Звідси виходять джерела мітів про польську Україну, переконання про «наші креси».

Демонічний різун — предтеча Хмельницький і «добрий» князь Ярема Вишневецький... Правду кажучи, цей останній був скоріше ренеґатом, бо як українець з походження — у пам'ятному 1648 році щойно 12 років був поляком, — що виступав проти своїх земляків. Отже ворожість мала характер переважно клясовий, звідси й крайня оцінка Коліївщини та інших селянських рухів. Чим же іншим була Січ, як не сурогатом української державности та національних свобод?

З чим обидві сторони виходили на дальший шлях свого розвитку? Відповідь на це питання найбільше вдало дав Сенкевич: «ненависть вросла в серця і отруїла побратимчу кров». Це твердження — що слід підкреслити — має в собі глибоку історичну правду. Передовсім ненависть вирішувала взаємовідносини обох народів. На жаль, ненависть — що «отруїла побратимчу кров», затьмарювала розум. Інколи не здаємо собі навіть справи з того, як глибоко наша оцінка тих і пізніших подій обтяжена спадком минулого. Досить пригадати певного золотоустого «пана від історії», який з рум'янцями обурення на лиці розглагольствував на лекції з того ж предмету проти Дорошенка та його турецьких союзників. «Бо як же це можливо, щоб не з Польщею, а з Туреччиною?».

Звичайно, бо вже загально прийнялося, що Україна була наша... А політика, навіть у 17 віці, не могла керуватися тільки емоціями.

Добрий як і злий Василь або Галицький вертеп

Поняття і взірці не беруться з повітря: людина як одиниця не є «табуля раза» (латинське — чистий аркуш, тобто щось чисте, незаймане — Ред.) а що ж допіру суспільство.

17 вік передав свою українську спадщину поколінням періоду завоювань.

Весна народів і процес виникнення нової національної свідомости викликали особливе сум'яття. Як українці, так і поляки жили в Галичині «через межу», з тим, що в етноґрафічно - географічному значенні її майже неможливо було визначити — просто прикордонна мозаїка. Хто хоч трохи займався туризмом у Бескидах, — пригадує собі сліди перебування українського населення вже на межах Новоторзького повіту. Польські поселення натомість сягали аж по Поділля. Організованим, з ягеллонськими традиціями польським національним прагненням виразно не до смаку були аналогічні тенденції «бідних родичів».

Це становище досконало вміла використати псевдо-ліберальна в пізнішому періоді монархія Габсбургів. Конфлікт, загарбник — поневолений вона зуміла затушувати шляхом навмисного підсичування польсько-українських спорів. Як поляки, так і українці бачили в особі цезаря посередника у взаємних незгодах. Не треба згадувати, що «посередництво» це полягало на прихованому прямуванні до зовсім протилежного ефекту. Девіз роду Габсбургів «Дівіде ет імпера» (лат. «діли і володарюй» — Ред.) тріюмфував.

Національний поділ рівнявся клясовому, таким чином і спір про мову в школах і університеті в Сх. Галичині був спором між шляхетською і селянською культурою.

Тимчасом Галичина здобуває автономію і власний сейм. Поруч з по суті байдужими до національної справи консерватистами, з'являється також надзвичайно активна демократична буржуазія, яка вносить елементи націоналізму.

Конфлікт посилюється. Ось як характеризує тодішня преса поляків та українців: «Наш еслянин, добродушний мазур, працьовитий, щирий, швидкий до бійки й випивки, що в думці, то й на язиці...». А українець «... лінивий, сонливий, замкнутий, зрадливий, що не один руський місяць пам'ятає образи». Словом, поділ в різко чорно-білій тонації.

Незважаючи на удаваний галас і упередження, як верхні польські верстви, так і представники української буржуазії знаходили інколи спільну мову на сеймовому форумі. Від угоди до угоди.

Та ось певного разу в абстрактно-тарабарське закликання — «згода, згода, панове брати» вдерлася сувора правда епохи. «Ми тут собі балакаємо про згоду, а де ліси, де пасови-

ща?» — запитав один з українських селянських послів. У залі нарад повіяло холодом. Матеріялізувався дух Шелі.

Існувала лівиця, польська і українська, недаром Іван Франко твердив, що клясові справи повинні переважати над національним шовінізмом. І мабуть слушно його пам'ятник на Львівському цвинтарі представляє постать, що змагається з твердою скелею мракобісся і затятости.

Виховання не сентиментальне

«Поляки — чудовий народ у нещасті і найнікчемніший в хвилини успіху», — сказав свого часу, зрештою дуже неприхильний до Польщі, Черчіль. Погляд цей екстремістський, але приховує мабуть у собі зерно правди. Бо міжвоєнний період був вершиною нетолерантности в ставленні польської буржуазійної влади до національних меншостей.

До прагнень 6-мільйонної меншости стосувалася пацифікація, військове осадництво та архаїчні принципи федералізму епохи Ягеллонів. Офіційна польська пропаганда успішно оперувала теорією про «вредних русинів». Але чи це проблема «злої крови» чи «чорних піднебінь»? Хто ж не взявся б за сокиру, якби замкнули школу, церкву, наказали молитися до полкових коней?

Офіційне наставлення знайшло своє відбиття в літературі та в свідомості народу. Погляньмо на деякі сльозливо - сентиментальні повісті того часу. «Добрим українцем» — як правило — в них буде зрамолілий дідусь, по невільницьки відданий «ясній панні з білого дворику», або мальовничий недоумок, що бренькає сентиментальні мелодійки на бандурі — словом ідилічно-ангельські видення. Кожного, хто виходив поза рамки цієї схеми, осуджували й переборювали (напр.: Жеромський за критику мріяння про «білі дворики на нашій Україні» в «Напровесні»).

Тенденційно створювали статистику: вимовою цифр старалися ліквідувати проблему. Ефектів не треба було довго чекати.

Незаспокоєне прагнення власної державности, споконвічні селянські волання «не треба нам панів, треба нам землі», внаслідок багаторічного гноблення мусіли стати відповідним ґрунтом для всякого роду екстремістських гасел зпід знаку ОУН.

Націоналізм проти націоналізму — до фашизму вже недалеко, тим більше, що український націоналізм став вигідним знаряддям для гітлерівської політики. Звідси «Нахтіґаль», УПА, «Галичина»... Результати співробітництва загальновідомі.

Немає народів гірших або кращих. І немає народів, яких не вдалося б звести на ідеологічні манівці. Маємо на думці криваві дії екстремістів. Слід однак пам'ятати, що багатовічне національне і клясове гноблення дає вибухову мішанину, а націоналізм селянських верств — це не націоналізм в рукавичках. Він приймає конкретні форми Умані чи галицького заколоту Шелі.

Тепер ми дійшли до ідеалу однорідного народу. Однаково як з польського боку, так і з українського, проблема перестала існувати і в політичному і в клясовому значенні.

А однак поточний спосіб мислення... Міти залишаються. Нам не йдеться про те, щоб поколінням, вихованим на т. зв. кресах, відбирати минуле, дитинство, чи багаж спогадів. Це було б абсурдом. Йдеться про іншу проблему.

Першого разу оглядали ми в книгарні карту Речі Посполитої періоду 16-17 століть. Випадково почав з нами розмову принагідний перехожий; під час розмови виявилося, що він робітник. «Панове, — ткнув він пальцем в околиці Києва, — і це було наше?» — «Ну.. належало Польщі...» — звучала відповідь, бо ж шляхетська Річ Посполіта була польською державою. Співрозмовник розпочав тираду — повну шляхетсько-кресової туги. Нам здавалося, що дух Дмовського злісно хіхотить на іншому світі.

Спадщина минулого не гине, проявляється хоч би в формі безглуздого повторювання речей десь там від когось почутих. І мабуть тому ця проблема не варта биття в груди й схрещення мечів. Вистарчить ділова дискусія, щоб покінчити з епігонами шляхітсько - ендецьких міражів»!

Михайло Панасюк

В ОБЛИЧЧІ САМОУПРАВНОСТИ УКЦ

(Слово виголошене на нарадах церковної коміс її УККА в час XI Конгресу)

Ще донедавна «церковні справи» взагалі, а справи Української Католицької Церкви зокрема, не бували на порядку нарад так достойної Централі Українських Організацій ЗСА як УККА і його конвенції. Це ж саме можна б сказати і про складові частини УККА. Щобільше, ще і сьогодні, коли справи УКЦеркви зрушили найширші круги громадянства, є багато громадян-католиків, які ніяк не знаходять належного зрозуміння заяв своїх Проводів чи активну в цій площині поставу більшости української преси і жертвенної праці віруючих членів своїх Організацій.

Це у великій мірі можна зрозуміти, коли взяти під увагу, що:

1. Засаду «відділення церкви від держави» інтерпретувалося і інтерпретується деким як відділення церкви від організованого життя, чи навпаки. Тимчасом Церкви наші, в тому окремо УКЦерква про яку маємо шану говорити, — протягом цілої нашої історії були так пов'язані з українським народом і його національним життям, що тяжко, якщо взагалі можливо, розмежувати де кінчалося одне (церковне), а починалося друге (національне) і навпаки. Не будемо наводити доказів цьому, бо вони об'єктивно підкреслені нашими істориками колись, а тепер кожний з нас може обсервувати, що там, де є український католицький священик, так розквітає і національне життя. І там, де розвивається національне організоване життя і церква, Українська Католицька Церква, плодовито сповняє свою ролю. Український громадянин-католик і український католицький священик — плече в плече пережили Бригідки, Березу Картузьку пацифікацію; плече в плече пройшли жахіття Бродів, безкомпромісовости боротьби революційного підпілля і УПА. Сьогодні ж на їх плечах лежить відповідальність за долю Церкви і народу так в Україні, як і в розсіянні. Власне цю, Богом благословенну, єдність Церкви і Народу українського, слід нам за всяку ціну, без перебільшення, за всяку ціну зберігати і плекати. Інша постава українського католицького громадянства до своєї Церкви і її справ — буде свідомим зречення з позиції при якій найдовше затримається наша національна ідентичність.

2. З другого боку тенденція в декого бачити безспірне керування Церквою тільки одною її складовою частиною, прикриваючи цей погляд історично безпідставним твердженням «в церкві без політики», при цьому розуміючи під «політикою» всі національні прояви — має свій негативний вплив на багатьох віруючих громадян.

Дехто пропагує цей погляд у формі місійного універсалізму так, як нам невідомий був би універсалізм з історії, або — ми не згоджувались би з народньою мудрістю, що сорочка ближча рідного тіла за коштовне хутро. Другі страхають «політикою» так, як би протягом 20 століть і навіть сьогодні цей елемент не мав жадного відношення до церкви взагалі, а в тому і УКЦеркви. Треті видвигають цю справу зі свідомим бажання виеліменувати з церковних справ відповідальний за зорганізоване життя громадський чинник саме тоді, коли церковні справи так глибоко і широко ввійшли в кожну організацію, в ціле організоване життя зі всіми своїми наслідками. Дехто увипуклює різнородність віровизнань членства поодиноких організацій. Хоч це останнє і відповідає правді, то активність членства одного віровизнання у своїй церкві, крім позитивів по відношенні до іншої частини і взагалі, нічого злого не принесе.

3. Звичайно церковні справи є може найлегші до сфанатизування. Кожному з нас відомо про це з історії і з сьогоднішніх подій. Кожному з нас відомі може найдовші й найпалкіші дискусії на цю тему. Можливо, це поздержує багатьох від активної праці на цьому відтинку. З другого боку це великий визов спокоєві, холоднокровності, пляновості і великій відповідальності. Визов цей повинен бути піднятий в першу чергу тими, які вже несуть відповідальність за зорганізоване національне життя, тобто наявними організаціями з активним членством на церковному відтинку взагалі, а католицькому зокрема.

Дякуючи Божому Провидінню за Ісповідни-

ка Віри, Їх Блаженства Кир Йосифа VII, ми маємо змогу сьогодні радіти собором св. Софії в Римі, українським католицьким університетом, музеєм неоцінених скарбів нашої Церкви, церквою Сергія і Вакха тощо. Забезпечити цю українську власність за нами во віки вічні і дати кипуче та пульсуюче життя в цих прекрасних будівлях, зокрема університеті — це наше завдання сьогодні. Парафразуючи слова Симона Петлюри — «Держава будується нині», твердимо що і в Церква будується нині! Завтра може бути запізно!

Цього напевно нам не вдасться осягнути десятками різних фондів і роздріблених одиниць чи груп. Тут мусить прийти повна напруга зусиль всього зорганізованого світу, так в світському як і при-церковному змислі. Не чекаймо і не виправдуймо своєї пасивности тим, що ініціятива, або реалізація її повинна прийти звідкись. Знайдім в собі глибоке почуття відповідальности і зрозуміння невідкладної потреби ОДНОГО, всіх об'єднуючого фонду УКЦеркви і ОДНИХ всеобіймаючих наших зусиль. Тільки так закріпимо й розбудуємо Верховну Архиєпископію УКЦеркви у проводі з Її Постійним Синодом на чолі з Їх Блаженством Кир Йосифом VII.

Дякуючи Верховному Архиєпископові і всій ієрархії Помісної УКЦеркви, маємо змогу сьогодні радіти об'єднанням Владик нашої Церкви на 5-ому Архиєпископському Синоді. Вправді воно може ще не є так, як бажалось би, але факт залишається і — в нашому інтересі є — залишити його фактом. Немислимим хіба є Патріярхат і Помісність без Ієрархії і Духовенства.

Тут мусить прийти позитивне мислення і оцінка. Ми маємо таких священиків як маємо; ми маємо таких Владик як знаємо; і, врешті, ми є такі як є. Стремління до перфектности — це конечність. Але перфектність, ідеальність — це Бог, в якого ми віруємо. Кожний почин і намагання наших Владик і Духовенства в напрямку удосконалення так по відношенні до себе як і свого Божого Люду, повинно бодрити нас вірою і наповняти снагою удосконалення наших починів і думок так по відношенні до себе, як і до Владик та Духовенства, до нашої Церкви.

Ми певні є і віримо, що таким підходом і шляхом, в такій співпраці, вже в скорому часі радітимемо принняттям конституції Помісної УКЦеркви, а в слід за тим і інтензивною розбудовою Верховної Архиєпископії так, що найважливіше, по змісті, як і структуральному завершенні Помісної УКЦ в Патріярхаті.

***

Невимовно багато зусиль і жертв пішло на вироблення української людини. Цілі століття пройшли на те, щоб гуманні ідеали і безкорисна любов до правди та повага до Бога — стали нашою власністю. Якже ж легко сьогодні перемінити це все в порох буденщини. Тим більше, коли сьогоднішня людина є під жахливим тиском технологічного розвитку і псевдонаук.

Ми бачимо, які наслідки має на сьогоднішню людину зреалізування візії автомобіля Джана Текні з 1883. Ми свідомі того, що без таких візій, не було б прогресу. Але з другого боку відчуваємо, як технологія дусить нас димом моторів; чуть не розчавлює колом і висить мечем Дамокля над людством розкладом атому й сили лучів лейзера.

Ми знаємо, як пропонована сьогодні Теодором Карльосом «мудрість» примітивних шаманів може дати змогу людині, цитую, «асимілюватися з довколишнім всесвітом». Проповідування сьогодні деякими українцями РУНвіри, Дажбога чи многобожества — вже давно і безповоротно сповнили свою ролю.

Відомі нам твердження Карльоса Костенди, що тільки при помочі наркотиків можна, цитую, «виростати до славної музики Бога». Ми знаємо, які жахливі наслідки несе зі собою розперезаність людських інстинктів і жахіття наркотиків. Жахіття це не оминуло, на жаль, і нас та наших дітей, хоч і в незначній мірі.

В обличчі цього всього вся сила краси людської душі починає тонути. Міцне людське духове ядро і духові християнські засади, відходять на задній плян, а їх місце намагається заняти повище сказане, зневіра, підозра, огірчення, топтання гідности і ненавість.

Людина українська до глибини душі й розуму, всього свого єства відчуває на цьому тлі ролю і значіння української Церкви і вагу наявної історичної хвилини. Хвилина ця в УКЦевкві вимагає від нас не тільки всесторонніх зусиль, але і так очевидної сьогодні єдности. Ця єдність ставить до нас вимогу високої мови, найбільш людських критерій і врешті вимогу свого незаперечного авторитету. У висліді — поняття доброї волі не буде пустою фразою, а стане спільним знаменником моралі трудом об'єднаних

працівників на цьому преважливому відтинку релігійно-національного життя.

Хоч справи УКЦеркви зрушили останніми роками найширші круги громадянства на еміґрації, а то і Мороз в Україні відмічає гігантну ролю Церкви в житті нації, — то не всі бо, на жаль, заняли до її справ гідну, жертвенну, відповідальну й активну поставу. Одні ще й досі стоять з боку; другі приглядаються поблажливим оком; треті вибухають світлом святочного вогню; четверті у запалі з нечистою водою виливають і здорове дитя, розхитуючи основи церкви. Ще інші приготовані на короткотривалість — спалюються світлом метеора. До останніх кличемо словами Лесі Українки:

Ми ж неначе Молочная путь
Мусимо довго світити — поволі.

До тих, які стоять з боку і приглядаються, чи вибухають святочним вогнем, або — може — і критично дивляться на заторкнені нами справи УКЦеркви, кличемо словами пророка співця з «Вавилонського полону», який докоряв за суперечності та закликав до спільної мети, спільних зусиль за життя і за «шлях на Єрусалим» такими словами:

Шукаймо ж браття, до святині шляху
Так, як газель води шука в пустині...
А поки знайдемо, за життя борімось!

ЧЕТВЕРТА КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ МОЛОДІ В ЧІКАГО

Четверта Конференція Української Католицької Молоді епархії св. о. Николая відбулася в Чікаґо 24-26 листопада 1972. Учасники-делеґати прибули з ближчих і дальших сторін нашої епархі: Чікаґо — 75, Дітройт і околиці — 51, Мінеаполіс — 11, Омага — 10, Гемонд - 8, Сейнт Люїс - 2, Мілвокі - 1. Разом 157 учасників.

Доповіді виголосили: о. віцеканцлер Василь Білинський, о. д-р Нагаєвський «Стан УКЦеркви на рідних землях та у вільному світі», о. д-р Віктор Поспішил — «Основи помісности та патріярхату УКЦеркви» і о. проф. Іван А. Кротець — «Українська молодь та її активна участь в УКЦеркві».

При кінці конференції відбувся панель на тему «Роля Церкви у громадському житті». В суботу ввечері прибув на бенкет Преосвященний Владика Кир Ярослав.

В неділю після Святої Літургії і сніданку, відбулося закінчення конференції, на якому великою більшістю голосів принято слідуючі резолюції:

1. Вітаємо наслідника св. Петра, Христового намісника, Святішого Отця Павла VI, Папу Римського.

2. Вітаємо Первоієрарха Помісної Української Католицької Церкви, Блаженнішого Верховного Архиепископа Кир Йосифа VII, Митрополита Києво-галицького, й висловлюємо Йому синівську любов, повну відданість та присягаємо вповні піддержувати Його Блаженство в обороні прав Помісної Української Католицької Церкви патріярхатом.

3. Вітаємо найновішого Ісповідника віри, Преосвященного Владику Кир Василя Величковського, Єпископа Луцькуго в Україні, який є живим прикладом невмиручости нашої Церкви й народу під большевицьким режимом.

4. Вітаємо наш Постійний Синод на чолі з Верховним Архиепископом Кир Йосифом VII та всіх Преосвященних Владик — Отців Архиєпископських Синодів Помісної УКЦеркви, особливо місцевого епарха Владику Кир Ярослава.

5. Вітаємо всіх наших братів українців, духовенство й мирян, інших Церков з їхніми проводами.

6. Вітаємо всю українську молодь, а особливо засилаємо щирий привіт нашим братам і сестрам в рідній Україні. Вітаємо інтелектуалів та культурних діячів, які терплять за релігійну та національну правду в обороні Церкви та народу.

В атмосфері безнастанного переслідування тоталітарним большевицьким режимом України та рідної Церкви, якого метою є скасування релігії і культурних надбань, тобто національної ідентичности нашого народу, вповні піддержуємо наших церковних і громадських провідників в обороні нашої Церкви й народу та закликаємо їх до праці над дальшим розвитком.

В атмосфері нехтування ватиканськими чин-

никами наших відвічних прав, забезпечених Берестейською Унією та потверджених Другим Ватиканським Собором, ми постановляємо:

1. Вповні уважаємо умови Берестейської Унії та документи Другого Ватиканського Собору як законні та обов'язкові для цілої УКЦеркви.

2. Вповні піддержуємо Блаженнішого Верховного Архиєпископа Кир Йосифа VII, Первоієрарха Помісної УКЦеркви в обороні історичних прав нашої Церкви та у здійсненні ідей помісности та патріярхату.

3. Гостро протестуємо проти недавно оприлюдненого листа кардинала Війо, який заперечує конституційність наших Архиєпископських Синодів і є черговим виявом неприхильної ватиканської політики щодо нас.

4. У зв'язку з опозицією із Ватикану ми прохаємо та закликаємо всіх наших Преосвященних Владик з'єднатися з організованим мирянським рухом в підтримуванні синодальної системи правління Церквою з Верховним Архиєпископом на чолі.

5. Звертаємося до всього українського мирянства, щоб воно продовжувало як морально, так і фінансово щиру піддержку нашого Верховного Архиєпископа. «Бо в єдності сила народу!».

На конференції створено постійну Організацію Української Католицької Молоді в епархії св. о. Николая, до якої увійдуть представники із кожної парафії в епархії.

М. П,

«НА ШЛЯХАХ ЕВРОПИ»

(Замість рецензії)

Хто з нас їх не пам'ятає? Всі ми перейшли шляхами Европи, армія вигнанців, нація політичних еміґрантів, переможена, але не здолана, не зламана нація. Кожний з нас має у душі грубий том спогадів із своєї Одиссеї — і перед нами лежить розгорнутий саме один такий том. Почали ми його читати із звичайним скептицизмом: ще одні спогади, а скільки вже їх...!

Покінчили ми читати цю книжку не кладучи її з рук. Бо це не звичайний спогад. Це не збір дат, прізвищ, фактів. Це щось значно більше. Це літературний твір і його зміст залишає на нас враження.

На жаль, мало хто знає, що Братство Вояків 1 УД УНА має своє видавництво і що це видавництво існує у двох філіях: в Торонті та в Чікаґо. Власне філія Чікаґо видала цей спогад тоді десятника Дивізії Романа ЛАЗУРКА, тепер в ступні підпоручника і власне цей спогад уважаємо за наріжний камінь віднови українського мемуарного твору. Бож справа в тому, що десятник Лазурко не керував жадним штабом, як майор Гайке, не носив маршальської булави і не був державним мужем в стилі Черчіля. Про щож може він розказати своїм читачам, коли він не брав участи ні в жадній світової слави конференції, ні не командував жадним вирішним боєм Другої Світової Війни?

І власне тут суть справи. Ми мали нагоду прочитати багато спогадів, тобто проковтнути багато матеріялу пера різних авторів, але саме спогад Лазурка чомусь вривається в читацьку душу. Чомусь саме тут перед очима читача розгортається картина Другої Світової Війни в її основному елементі: на фоні думок і чинів звичайного, сірого вояка, стрільця Дивізії. Подекуди твір цей нагадує нам стиль і цілеспрямованість Ремарка, але коли українському читачеві висновки Ремарка чи Гемінґвея чужі, несприймальні у своїй пацифістичній, зрезиґнованій, безвиглядній суті, книжка Лазурка віє свіжим подувом, помимо тих самих — нераз цілком не рожевих обставин вояцького буття-життя. Весь твір так і говорить читачеві: наш бій ще не закінчений, ми не нарікаємо на жорстокості минулого, ми дивимось у майбутнє з піднесеним чолом.

Як літературний твір, спогад Лазурка несе із

собою всі риси доброго твору: характери чіткі, виразні, незабутні. Автор і його думки заховані за численними ситуаціями, діялогами, заввагами і просто тільки рисками - мазками мистецького пера. Акція жива, цікава навіть для осіб, що з історією Дивізії дуже добре обізнані, побудова спогаду ясна і чітка: читач ніколи не має сумніву, коли яканебудь подія мала місце і що більше: автор зв'язав свій твор із далекими театрами воєнних дій так зручно, що читач весь час перед очима має все тло цього гігантичного світовоого змагання і на цьому дужому тлі автор малює делікатними, та виразними мазками долю своїх героїв і свою.

Хто власне є героєм твору? Сірий, український стрілець, із всіми своїми плюсами та мінусами, із всіми своїми національними ціхами, що відрізняють його від всіх інших народів. З його дій можна бути невдоволеним, але він завжди є собою і накінець, майже несподіванно для читача, він виходить як духовий переможець війни, вояк, що не склав зброї тільки тому, що десь якийсь Деніц підписав капітуляцію. Цеж український вояк, може безсмертний вояк, бо такий наш час і така наша доля.

Замкнувши книжку після прочитання, мимоволі задума насувається на душу. Цілком для себе неспостережно, чи тач підсвідомо тужить до світу, описаного Лазурком, може тужить до молодости цих років і їх буревійного подиху в Україні та у світі, а може й дочогось більшого? Поїзд світових подій їде далі — і всі ми у ньому, всі ми його пасажирами, та ми цього так часто не усвідомляємо, аж прочитавши цю книжку... Справді це не фраза у нас, що ми в боротьбі, якийсь дух тримає нас у нашій мандрівці і може дехто в задумі, а дехто і зі сльозою в оці відчує послання автора книжки: нас ніхто не переможе! У нас дух і сила! У нас глибоке внутрішнє «я», що веде нас до сукупности «ми»... І на жаль, так рідко дістається у руки твір, що уміє викликати в душі такі почуття.

Бо сила літературного твору не тільки в тому, що він щось описує, ні. Його сила в тому, що він заставляє нас живцем переживати, що він поривае нас із собою у свій світ і коли ми замикаемо останню сторінку нам стає жалко, що книжка закінчилась. Довести звичайний, військовий спогад до такоо рівня — неабияка заслуга і нам приємно скласти авторові наші щирі побажання. Не хочемо на закінчення сказати, що цей спогад заслуговує на місце в кожній українській хаті, ні: він заслуговує на місце тільки у того, хто має характер і душу пережити прочитане і призадуматись хоч на мить над собоє і своїм власним життьовим шляхом. Це не є звичайна книга спогадів і ми поручаємо її всім тим, хто може піднятись до її духового рівня, хто може відчути свіжий, здоровий, міцний подих різкого вітру невмирущої надії. За це належиться від нас авторові сердешна подяка.

Роман Лазурко: НА ШЛЯХАХ ЕВРОПИ, 368 сторін, ціна 5дол оправлена, 4 доляри — брошурована.

Цю книжку можна набути в Українській Книгарні в Чікаґо. Адреса та сама, що і «СУ». До ціни книжки ласкаво проситься додати 45 центів на покриття коштів пересилки.

Глянь оком щирим, о Божий Сину,

На нашу землю на Україну,

Зішли Їй з неба дар превеликий,

Щоб Тя славила во вічні віки.

Василь Чапленко

ЩЕ РАЗ ПРО ТЕ САМЕ

Читачам «Самостійної України», мабуть, у-помку та буча, що зчинилася була з приводу моєї примітки до моєї статті «Для кого потрібна літературна критика?» надрукованої в 168 числі торонтського журналу «Нові дні» за січень 1964 р. У тій моїй примітці була мова про моє редагування повісті І. Багряного «Звіролови». А бучу тоді збили ті прихильники І. Багряного, яких обурював факт, що я нібито заговорив про це після смерти Багряного. У статті «Вимушене вияснення», що була надрукована в ч. 172 «Нових днів» за травень 1964 р. я з'ясував, що я писав про це редагування ще за життя І. Багряного в своєму журналі «Всесвіт», ч. 2 за жовтень 1950 р. і що Багряний не тільки знав про цю мою нотатку, а й відгукнувся на неї в своїй статті «Народження книги». Отож і здавалося б, що після цього «Вимушеного вияснення» цю справу можна було вважати ліквідованою. Та так не сталося. Через декілька місяців в новоульмівській газеті «Українські вісті» (з 28 лютого 1965 р.) А. Юриняк надрукував статтю «Дещо про мораль, а більше про журнал», написану з нагоди 15-річного ювілею «Нових днів». Цю статтю П. Волиняк передрукував у ч. 183 за квітень 1965 р., зазначивши, що автор її хотів помститися за вміщення в «Нових днях» якогось його твору. Щоб підсилити фактичним матеріялом цю свою «помсту», А. Юриняк використав і справу з моїм редагуванням «Звіроловів», мовляв, — якщо вжити його вислову — це були «кваси», що знецінюють журнал. Ось як він про це написав (подаю з деякими скороченнями): «Не можемо поминути ще вміщеної позаторік (торік! — В. Ч.) у «НД» нотатки-спогаду проф. В. Чапленка про його редагування «Звіроловів»... За життя Ів. Багряного проф. В. Чапленко ніде, скільки нам відомо, не підносив у пресі закиду неписьменности авторського оригіналу повісти. А такий (,) власне (,) закид містить нотатка-спогад у «НД». Нема сумніву, що в ній проф. В. Чапленко зводив з покійним письменником якісь особисті порахунки... Лише катастрофально (? — В. Ч.) з ними спізнився і носив би їх у собі (!? — В. Ч.), не можучи оприлюднити, якби не швиденька попередлива в цім випадку услужність редактора «НД»...

Як бачимо, А. Юриняк, постійний читач і співробітник «Нових днів», поперше удав, що не зауважив мого «Вимушеного вияснення» («скільки нам відомо»), а подруге, «забув», що я ще за життя І. Багряного писав про цю справу в своєму журналі «Всесвіт», передплатником якого він був. Ба більше: він був єдиний з моїх передплатників, що взяв у мене назад 70 «неотоварених» центів після того, як друкарня «Свобода» примусила мене припинити це видання, підвищуючи оплату друку в такій «проґресії: за перше число взяла 75 дол., за друге — 125 дол., а за третє заправила вже 150 дол. А що я починав це видання, мавши тільки 300 зароблених фізичною працею долярів і для роботи над журналом покинув був ту працю, то я й злякався отієї «проґресії» і припинив журнал на другому числі.

Я все це свого часу пригадав був А. Юриняковi, написавши відповідний відгук, але, на жаль, не зміг тоді його надрукувати. Та й тепер я цього не згадав би, «носив би його в собі», якби не появилася монографія Юлії Войчишин (ої) «Іван Багряний, літературно-біографічна (? — В. Ч.) студія», Вінніпеґ — Оттава, 1968 р. Це видання вийшло під фірмою Української вільної академії наук в серії «Література», ч. 10. Отже, і жанр наукової за задумом та характером роботи, і фірма Академії мусіла б, здавалося б, свідчити про об'єктивно перевірений фактаж цієї праці, зокрема щодо творчої історії твору І. Багряного «Звіролови» — «Тигролови». На жаль, і в цьому раці цього не сталося. Хоч у цій «студії» згадано і мою примітку до статті про літературну критику, і мою статтю «Вимушене вияснення», але в тексті її, на сторінках 41 та 42, понаписувано таке, що в поінформованого читача виникає сумнів, чи дослідниця читала ту «бібліографію», про яку в своїй праці згадує. (Між іншим, неясно, чому її жанр визначено як «бібліографічний», коли фактично це історично-літературне дослідження). Поперше, авторка наплутала в питанні про редаґування «Вечірньої години», що в ній твір І. Багряного був виданий: з одного боку сказано, що редактором її був М. Шлемкевич, а з другого — що «редаґував цей твір для «Вечірньої години» Василь Ча-

пленко». М. Шлемкевич був головний редактор усього «Українського видавництва», що видавало і книжки і журнали, і газети, в тому числі й «Вечірню годину», а цю останню тоді, як у ній були надруковані «Звіролови» редаґував таки я, і мій підпис стоїть на цьому виданні. Подруге, зазначено, що я «змінив назву твору із «Тигролови» на «Звіролови», але не сказано, що ця зміна була погоджена з автором. Це на стор. 41. А на стор. 42 авторка хоч і припускає можливість (пише: «можливо»), що Багряний не з пам'яті відтворив свій текст, але разом з тим дивується чому, мовляв, Чапленко «вийшов з цими твердженнями аж після смерти Багряного»?

Інакше сказавши, дослідниця не взяла на увагу моєї фактичної інформації наявної і в моїй нотатці у «Всесвіті», і в примітці, і у «Вимушеному виясненні».

Усякому ясно, що таке перекручення фактичної історії цього твору знецінює усю працю і викликає підозру, що такі недостеменності можуть бути і в інших моментах її.

А що питання про мою гадану неетичність, виявлену в тому, що я нібито тільки після смерти письменника заговорив про своє редаґування «Звіроловів», ось уже понад 20 років фігурує у наших виданнях, то я хотів би тут сказати, що, кінець кінцем, з тими фактичними даними, що я мав, я міг би з повним правом і тільки після смерти автора про це писати.Це ж текстові переважно дані, що їх кожна людина доброї волі може перевірити! Але в мене такої потреби не було, як це видно з усього, що я написав з приводу цього питання.

Це мій трохи запізнений відгук на книжку Юлії Війоцишин (ої) пояснюється тим, що тільки нещодавно й випадково це видання потрапило в мої руки. Але для науки особливо важливе прислів'я: краще пізно, ніж ніколи.

Дмитро М. Штогрин

ПОЧАЛАСЯ ПРАЦЯ НАД БІОГРАФІЧНИМ ДОВІДНИКОМ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

Не заперечимо факту, що в кожній культурній країні світа і тим більше в Канаді й ЗСА одними з найбільш популярних і вживаних книг є біографічні довідники діячів тих же держав. Ці книги, що обіймають біографії видатних осіб з різних галузей науки й суспільного життя, майже кожного року доповняються новими виданнями і таким чином служать не лише кожноденними потрібними довідковими джерелами, але й дають все свіжу й повну картину росту творчого потенціялу даної країни. З другої сторони, ці біографічні збірники являються першорядним документальним матеріялом для найновішої історії державного життя своїх націй.

В нових часах такі біографічні довідники стали конечністю не тільки для держав, але й національних груп, що знайшлися поза кордонами своїх країн. Так напр. в ЗСА такі спільноти, як жидівська, італійська, мадярська та многі інші вже від років видають збірні біографії своїх видатних постатей і цим способом наглядно висвітлюють їхній національно - культурний розвиток та свій вклад в розбудову цеї країни.

Лише українська спільнота в Канаді, чи ЗСА незалежно від того, що диспонує вже не десятками, чи сотнями, але добрими тисячами наукових, професійних і культурно - суспільних висококваліфікованих особистостей, ще й до цього часу не здобулась на подібне видання. Ще досі не маємо поважного академічно опрацьованого біографічного збірника, який представив би енциклопедичним способом ці творчі сили і служив би високоякісним джерелом для історії нашої громади в цих країнах і заразом для історії української нації.

Можливо, що найбільшою перешкодою в цьому почині був страх перед затяжною і мозольною роботою, яку конечно вкласти в підготовку такого видання і зв'язаних з нею всіх проблем, що будуть поставати на кожному кроці реалізації цього сміливого пляну. З другої сторони, таке видання не може бути масовим і тому з фінансової сторони, ледви чи оплатить себе. Всі ці, до речі, реальні і практично-життеві пи-

тання відстрашували не одних, які від давна брались ініціювати цей почин.

Щойно цього року заходами двох науково-професійних організацій, а саме Українсько-Американської Асоціяції Університетських Професорів і Товариства Українських Бібліотекарів Америки, які у своїй праці може найбільше вбачають пекучий брак цеї підставової книги української спільноти, покликано Редакційну Колегію, яка з почуття обов'язку перед рідним народом взялась за виконання цього важливого завдання. Так отже цей штаб людей приступив до професійного енциклопедичного опрацювання англомовного БІОГРАФІЧНОГО ДОВІДНИКА УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ (ЗСА І КАНАДИ), беручи в основу своєї праці принципи та взірці міжнародних та американських біографічних довідкових видань.

Підставовим джерелом самого складання Біографічного Довідника являються приготовані ЗАПИТНИКИ, що їх розсилаються на доступні адреси осіб, що відповідають стандартові цього видання. Одначе тому, що Редакційна Колегія, беручись за цю оригінальну роботу, не розпоряджає адресами всіх особистостей, що їх біографії повинні увійти у згаданий Довідник, звертаємось до релігійних, наукових, професійних і культурно-суспільних та мистецьких крайових і місцевих організацій з пропозицією допомогти Редакційній Колегії розіслати згадані Запитники та подати адреси їхніх членів. Звертаємось рівнож до окремих осіб з пропозицією і просьбою допомогти нам в цьому почині своїми цінними порадами й заввагами та рекомендаціями вибраних осіб для вміщення їхніх біографій в Довіднику, бо бажаємо, щоб це видання сповнило якнайкраще своє завдання. Співпрацю і поміч усіх осіб та організацій Редакційна Колегія задокументує у Передньому Слові до видання.

Усіх зацікавлених справою Довідника просимо звертатися на адресу:

UKRAINIANS IN AMERICA
P. O. Box 3295 Country Fair Station
Champaign, Ill. 61820, USA

НАРАДИ ПРЕЗИДІЇ СЕКРЕТАРІЯТУ СКВУ

Чергове засідання Президії Секретаріяту СКВУ відбулося в Мюнхені, Німеччина, у приміщеннях Центрального Представництва Української Еміґрації, дня 16-го листопада 1972 року, з участю президента СКВУ мґра Антона Мельника, генерального секретаря д-ра Святомира М. Фостуна і скарбника мґра Омеляна Коваля.

Президія обмінялася загальними інформаціями про свою проведену діяльність у часі від попереднього засідання, обзнайомилася з фінансовим станом Секретаріяту та чинностями Рад і Комісій СКВУ, прийняла до відома доповнення в керівних чинниках СКВУ і правильник Світової Конференції Української Молоді, та обговорила й апробувала проєкт меморандуму до Організацій Об'єднаних Націй і державних урядів у зв'язку із 50-річчям постання СССР.

В ході нарад над різними важливими справами українського суспільно-громадського життя, Президія обміркувала, між іншим, підготовку шостої з черги пленарної сесії Секретаріяту СКВУ та намітила скликати таку сесію в м. Торонті наприкінці січня 1973 року. Президія устійнила також, що проголосить неділю, 25-го березня 1973 року, Світовим Днем відмічення 40-ої річниці голоду в Україні, і звернеться до Ієрархів Українських Церков із проханням, щоб у згаданому дні були відправлені Богослуження та Панахиди за мільйони померлих із голоду українців. Жалібні імпрези повинні відбутися того самого дня заходами українських громадських надбудов, централь, організацій і громад у всіх країнах вільного світу, де живуть українці. Березень і квітень слід призначити на проведення різних зовнішніх акцій, зв'язаних із відміченням 40-річчя голоду в Україні.

Президія Секретаріяту поставилася прихильно до проєкту створення бюра посередництв українських подруж, приймаючи до уваги щораз то більше зростаючий відсоток мішаних подруж, і висловила свою згоду, щоб таке бюро діяло в системі Суспільної Служби СКВУ. Президія розглянула й обговорила в часі своїх нарад багато різних актуальних ділових справ, котрі вплинули до її розгляду та прийняла відповідні й потрібні постанови, наголошуючи між ними важливість проведення успішної збірки

тання відстрашували не одних, які від давна брались ініціювати цей почин.

Щойно цього року заходами двох науково-професійних організацій, а саме Українсько-Американської Асоціяції Університетських Професорів і Товариства Українських Бібліотекарів Америки, які у своїй праці може найбільше вбачають пекучий брак цеї підставової книги української спільноти, покликано Редакційну Колегію, яка з почуття обов'язку перед рідним народом взялась за виконання цього важливого завдання. Так отже цей штаб людей приступив до професійного енциклопедичного опрацювання англомовного БІОГРАФІЧНОГО ДОВІДНИКА УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ (ЗСА І КАНАДИ), беручи в основу своєї праці принципи та взірці міжнародних та американських біографічних довідкових видань.

Підставовим джерелом самого складання Біографічного Довідника являються приготовані ЗАПИТНИКИ, що їх розсилаються на доступні адреси осіб, що відповідають стандартові цього видання. Одначе тому, що Редакційна Колегія, беручись за цю оригінальну роботу, не розпоряджає адресами всіх особистостей, що їх біографії повинні увійти у згаданий Довідник, звертаємось до релігійних, наукових, професійних і культурно-суспільних та мистецьких крайових і місцевих організацій з пропозицією допомогти Редакційній Колегії розіслати згадані Запитники та подати адреси їхніх членів. Звертаємось рівнож до окремих осіб з пропозицією і просьбою допомогти нам в цьому почині своїми цінними порадами й заввагами та рекомендаціями вибраних осіб для вміщення їхніх біографій в Довіднику, бо бажаємо, щоб це видання сповнило якнайкраще своє завдання. Співпрацю і поміч усіх осіб та організацій Редакційна Колегія задокументує у Передньому Слові до видання.

Усіх зацікавлених справою Довідника просимо звертатися на адресу:

UKRAINIANS IN AMERICA
P. O. Box 3295 Country Fair Station
Champaign, Ill. 61820, USA

НАРАДИ ПРЕЗИДІЇ СЕКРЕТАРІЯТУ СКВУ

Чергове засідання Президії Секретаріяту СКВУ відбулося в Мюнхені, Німеччина, у приміщеннях Центрального Представництва Української Еміґрації, дня 16-го листопада 1972 року, з участю президента СКВУ мґра Антона Мельника, генерального секретаря д-ра Святомира М. Фостуна і скарбника мґра Омеляна Коваля.

Президія обмінялася загальними інформаціями про свою проведену діяльність у часі від попереднього засідання, обзнайомилася з фінансовим станом Секретаріяту та чинностями Рад і Комісій СКВУ, прийняла до відома доповнення в керівних чинниках СКВУ і правильник Світової Конференції Української Молоді, та обговорила й апробувала проєкт меморандуму до Організацій Об'єднаних Націй і державних урядів у зв'язку із 50-річчям постання СССР.

В ході нарад над різними важливими справами українського суспільно-громадського життя, Президія обміркувала, між іншим, підготовку шостої з черги пленарної сесії Секретаріяту СКВУ та намітила скликати таку сесію в м. Торонті наприкінці січня 1973 року. Президія устійнила також, що проголосить неділю, 25-го березня 1973 року, Світовим Днем відмічення 40-ої річниці голоду в Україні, і звернеться до Ієрархів Українських Церков із проханням, щоб у згаданому дні були відправлені Богослуження та Панахиди за мільйони померлих із голоду українців. Жалібні імпрези повинні відбутися того самого дня заходами українських громадських надбудов, централь, організацій і громад у всіх країнах вільного світу, де живуть українці. Березень і квітень слід призначити на проведення різних зовнішніх акцій, зв'язаних із відміченням 40-річчя голоду в Україні.

Президія Секретаріяту поставилася прихильно до проєкту створення бюра посередництв українських подруж, приймаючи до уваги щораз то більше зростаючий відсоток мішаних подруж, і висловила свою згоду, щоб таке бюро діяло в системі Суспільної Служби СКВУ. Президія розглянула й обговорила в часі своїх нарад багато різних актуальних ділових справ, котрі вплинули до її розгляду та прийняла відповідні й потрібні постанови, наголошуючи між ними важливість проведення успішної збірки

на Громадський Фонд СКВУ, шляхом поширення «Гривень».

Повне звідомлення з діяльности Секретаріяту за 1972 рік буде представлене шостій пленарній сесії та опубліковане після відбуття згаданої сесії.

●

ДРУГИЙ ВІДДІЛ ВІТАЄ ГОЛОВУ ЦУ ОДВУ

В суботу, 16 грудня, в домівці 2-го Відділу ОДВУ в Чікаґо відбулось святочне прийняття для 19 членів ім'янинників сезону (Миколаїв, Андріїв, Степанів, Василів та Михайлів). Почесним гостем та головним промовцем на цій товариській зустрічі був Голова Центральної Управи ОДВУ — д-р Денис Квітковський.

Надмірно морозний вечір та весілля в родині члена Управи Відділу, друга Юрка Буксара, перешкодили поважній кількості членів Відділу привітати шановного гостя.

Проф. Юрій Мачук, Голова Відділу, привітав всіх присутніх та зокрема ім'янинників поіменно та передав ведення програми вечора Почесному Голові ЦУ — інж. Степанові Куропасеві. Дотепним стилем вправнненого товстмайстра інж. Куропась привітав деяких визначних ім'янинників та заохотив до слова друзів інж. А. Дорошенка, Гол. Радного УНС, ред. М. Панасюка та почесного гостя — д-ра Квітковського.

Підхоплюючи думки своїх передбесідників в питаннях соборности на ділі та співпраці всіх сил організованого націоналізму, д-р Квітковський вияснив становище ЦУ до цих питань та зупинився обширніше над системою Координаційної Ради Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій (ІСНО). Доповідач поділився своїми переживаннями з поїздок до Тегерану і Буенос Айрес та розповів про останні наради Комітету Прав Людини в жовтні ц. р. в Торонті. В питанні УККА д-р Квітковський згадав про розбудову українських інтелектуальних сил за останні пару десятків років та порівнював проґрес українського суспільства на еміґрації з стаґнацією серед провідних кіл УККА, — стаґнації не тільки стилю, але й змісту праці.

Закінчив доповідач гарячим апелем до співдії в усіх напрямках праці ОДВУ та висловом щирого подиву до діяльности 2-го Відділу, зокрема енергійного й невтомного Голови Відділу д-ра Юрія Мачука.

Після короткої дискусії та товариської гутірки закінчено вдалий вечір у Чікаґо.

В. Н.

Independent Ukraine

2315 WEST CHICAGO AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60622

Return and Forwarding Postage Guaranteed

BULK RATE
U. S. POSTAGE
PAID
Chicago, Ill.
Permit No. 7547

DR D. PAWLYSZYN
4429 STATE RD
CLEVELAND. OHIO 44109